

Virtavesien hoitoyhdistys Virho ry:n mielipide NCC:n kivilouhimohankkeesta**Taustat**

”Hyvinkään kaupunki on 4.5.2022 julkistanut erillistiedonannon koskien lupahakemusta NCC:n kivilouhimon ja murskaamon rakentamisesta Stenbackan taakse Löytlammentien varteen n. 550 m etäisyydelle Vihtijärvestä.

Laitoksen pintavedet tulisivat valumaan laskuojaa pitkin Vihtijärveen. Vedenhankinnalle tärkeä Kiljavan I-luokan pohjavesialueen suojavyöhykkeen raja kulkee alueen eteläpuolella noin 30 m päässä. Tiedonannon mukaan lupaa haetaan 15 vuodeksi.”

Mielipiteen antajasta

Virtavesien hoitoyhdistys on jo vuosia tehnyt vesistö-, kalasto- ja luontohoitotyötä Karjaanjoen vesistöön kuuluvassa Vihtijoessa, jonka valuma-alueella louhos sijaitsisi. Vastaavia hankkeita yhdistyksellä on viereisessä Vantaanjoen vesistössä ml. Keihäsjoella Vihdin pohjoiskärjessä.

Toimintamme mukaisesti tämä mielipiteemme käsittelee etusijassa vesistöön liittyviä kysymyksiä.

Alueen vesistöistä

Vihtijoen alue järvineen ja puroineen on **luontonäkökulmasta arvokas** ja siellä elää muun muassa erittäin uhanalaiseksi luokiteltuja taimenia. Vihtijoessa on EU:n luontodirektiivin listattua rauhoitettua vuollejokisimpukkaa. Vihtijärvellä on hankkeita, jotka koskevat jokihelmisimpukan eli raakun pelastamista Karjaanjoen vesistössä. Vihtijoen hyönteiskannasta voi ottaa esiin sudenkorentolaji kirjojokikorennon, joka sekin on rauhoitettu.

Näiden lajien elinympäristöjä ei saa vaarantaa tai heikentää (kts. esim. luonnonsuojelulaki 46-47 §, EU:n luontodirektiivi liite IV).

NCC:n hankkeen jätevesien suora laskukohde Vihtijärvi on arvokas vähäravinteiseksi ja hyvälaatuiseksi luokiteltu järvi, jossa muun muassa siika ja muikku kutevat luontaisesti. Vihtijärvi on myös alueen puroissa ja joissa elävien uhanalaisten taimenten vaellus- ja syönnösallas.

Louhoshankkeen vaikutuspiirissä Vihtijoen alueen puroissa ja joissa elää lisäksi saukkoja, koskikaroja sekä kuningaskalastajia.

Virtavesien hoitoyhdistys on yhdessä maan- ja vedenomistajien, Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry:n sekä WWF:n kanssa toteuttanut alueella hankkeita, joilla alueen luontoarvoja, kalastoa ja viihtyisyyttä on parannettu.

Esimerkkejä hankkeista:

<https://vihtijarvi.fi/ajankohtaista/vihtijoki-on-suomalaisen-jokivesiston-mallikohde>

<https://www.youtube.com/watch?v=pAk2yHgKgT4>

Huomioita kivilouhoshankkeesta:

- 1) NCC:n asiakirjoissa **ei käsitellä hankkeen vaikutuksia Vihtijärveen ja osin sen myötä yleisesti Vihtiojan vesistöön**. Näihin johdetaan kuitenkin louhoksen jätevedet. Jatkoselvityksissä ja luvituksessa tämä kysymys on nostettava kärkipaikoille.
  - 2) Esimerkiksi pintavesien tarkkailua ehdotetaan 2 pisteeseen louhoksen jätevesien laskuojaan, mutta ei Vihtijärven puolelle. Miksi? **Myös järvelle esimerkiksi Vihtiojan suuseudulle on saatava tarkkailupiste. Suunnitelmista ei käy riittävästi selville, kuinka näytteidenottojen tuloksista raportoidaan ja mihin niitä toimitetaan.** Näytetuloksien on oltava julkista tietoa ja mm. alueen asukkaiden, maan- ja vedenomistajien sekä muiden toimijoiden vapaasti ja välittömästi saatavissa. Mikäli veden laadussa on muutoksia tai tapahtuu onnettomuuksia, on valvontaviranomaisen määrättävä tihennetysti näytteitä.
  - 3) Turku-Helsinki-moottoritien rakentamiseen liittyneet *tilapäiset* räjäytystyöt saivat ammonium-nitriittipäästöjen myötä ravinnearvoja tiettävästi koholle Hiidenveden ja Lohjanjärven välisellä Maikkalanselällä. Vihtijärven louhostyömaassa ei ole kyse tilapäisyydestä, vaan 15 vuoden räjäytystyömaasta jatkuvilla ammonium-nitriittipäästöillä. Tämänkaltaiset ravinnepäästöt saavat vesistöt särkikalavaltaistumaan ja esimerkiksi Vihtijärven siian ja muikun kaltaisten lajien kannat vastaavasti heikentyvät. Korkein hallinto-oikeus on 2018 linjannut, että edellä mainitut **päästöt on minimoitava** sekä mm. käytettävä vähän tyypeä sisältäviä räjähteitä (2348/2018). NCC:n **suunnitelmat ovat näiden asioiden kanssa jääneet keskeneräisiksi**.
  - 4) Louhosalueen kyljessä kulkeva, osin luonnontilainen ja vesilain mukainen Löytlammenoja on myös mahdollinen erittäin uhanalaisen taimenen puro. Tehdyn luontoselvityksen mukaan siinä kulkee jatkuvasti vesi ja se on "kalan kuljettavissa" eli vaelluskalakohde. NCC:n asiakirjoissa todetaan, että louhoksen jätevedet johdetaan Löytlammenojan (joka noilla kohdin muuttuu Vihtiojaksi) alaosiin ja suojellun alueen alapuolelle. Louhoksen takia lisääntyvät jätevedet heikentävät kuitenkin Löytlammenojan-Vihtiojan kokonaisuutta, kuinka tämä kompensoidaan?
- Kaavailtu suojavyöhyke Löytlammenojaan ja sen suojelualueeseen on aivan liian kapea ja sitä tulee leventää olennaisesti**, mikäli louhoshanke saisi luvan.
- 5) Vaikka louhosalueen luontoselvityksessä otetaan esiin Löytlammenojan arvot ja todetaan se vesitetyksi ja kalan kuljettavaksi, niin mm. erittäin uhanalaisen taimenen esiintymismahdollisuutta ei mainita. Taimen on tunnettu luontoarvojen indikaattorilajina, joka on ensimmäisiä selvitettäviä asioita. Tämä johtaa väistämättä kysymään, **onko luontoselvitys miten puutteellinen muiltakin osiltaan?** Toisekseen herää kysymys, **miksi hankkeen luontoarviointi on tehty näin suppealle maantieteelliselle alueelle, vaikka vaikutukset ovat laajemmat?** Tämän myötä luontoarviointi ei ole koskenut kaikkia tarvittavia lajeja. Hankkeen luontoarvioinnit tarvitsevat olennaista vahvistamista ja Kytäjärven kyläyhdistyksen vaatimus tästä ovat kannatettavia. Lisäksi arviointien tulee koskea louhoksesta alavirtaan koskevia järvi- ja virtavesialueita.
  - 6) Lisääntyvillä ravintoarvoilla ja rehevöitymisellä on poikkeuksetta heikentävä vaikutus luontoselvityksessä mainittuun kalan kulkuun ja täten vaelluskalojen elinmahdollisuuksiin. Päästöt lisäävät lietteiden ja ravinteiden lisäksi itse puro-ojauoman sekä sen laskukohdan

kasvillisuutta järvessä pahimmillaan läpitunkemattomaksi ja mahdottomaksi enää kalan kulkea. **Tällöin syntyy vaelluseste, jolloin ei voida enää puhua ”kalan kuljettavissa” olevasta purokokonaisuudesta** ja muutetaan suojeltua puroa. Tätä näkökohtaa ei löydy NCC:n suunnitelmissa.

- 7) Louhosalueelle perustettaisiin yksi laskeutusallas. Sen mitoitus perustuisi ”lyhytkestoisiin rankkasadetapahtumiin”, joita voisi toistua 2 vuoden välein. Mitä jos tulee *pitkäaikainen rankkasadetapahtuma, joka on poikkeuksellinen esimerkiksi 10 vuoden mitassa?* **Allas on mitoitettava ja sen mukaisesti laajennettava myös sään ääri-ilmiöille**, jotka ovat lisääntymässä ilmastonmuutoksen myötä. Lisäksi nykyisessä laskeutusallas-kosteikkorakentamisessa suositaan usein ei vain yhtä, vaan sarjaa altaita.
- 8) Laskeutusaltaan selostuksessa kiinnitetään huomiota etupäässä kiintoaineisiin. **Entäpä ravinteet, jotka etenkin karuksi ja hyvälaatuisiksi luokitellussa Vihtijärvessä ovat haitallisimmasta päästä?** Lisääntyvät ravinnemäärät valuisivat edelleen Lapoonjärveen ja Vihtijokeen luonnon arvolajeineen.

Pintavesien lisäksi louhoshankkeissa on syytä huomioida pohjavedet ja viereinen Sääksjärvi lampineen.
- 9) Louhostyömaa kestäisi tämän anomuksen perusteella 15 vuotta. Laskeutusaltaat täyttyvät yleensä muutamassa vuodessa. **Suunnitelmissa ei ole silti arvioita laskeutusaltaan tyhjentämis- ja huoltotarpeesta tänä aikana.** NCC:ltä on vaadittava selkeät suunnitelmat allasratkaisujen jatkuvasta hoidosta. Korkein hallinto-oikeus on linjannut tästä asiasta jo esimerkiksi vuonna 2018, joten miksi NCC:n suunnitelmat ovat puutteelliset?
- 10) Tämänkaltaisilla isoilla työmailla, etenkin pitkäkestoisilla, sattuu ajan mittaan esimerkiksi öljy- tai muita kemikaalipäästöjä. Miten kemikaalipäästöjen valuminen estetään pohja- ja pintavesiin ja alavirtaan? Kaivos- ja louhoshankkeissa myös sulfaatti on usein kysymys. Miten tässä NCC:n kaavailemassa louhoksessa? Ympäristöministeriön julkaisussa 2020:24 otetaan esiin louhosten arseeni- ja rikkipitoisuudet ja geologian tutkimuskeskuksen tutkimusraportissa 127 asbesti- ja kuituainekset louhimojen päästöinä. Onko nämä tutkittu?

On huomattava, että **osa edellä mainituista aineksista saattaa levitä pölyn ja tuulien mukana ympäristöön ja myös vesistöihin.**
- 11) Meluvallit tehtäisiin maa-aineksista, osin muualta tuoduista. Meluvallit ovat alkuvaiheissaan paljaana, kasvittomina ja juurettomina, ja täten erityisesti sade- ja tulva-aikoina mahdollisia kiintoainespäästöjen lisääjiä. Suunnitelmissa ei otettu esillä, **kuinka meluvalleista edellä mainituissa tilanteissa lähtevät lietteet ja kiintoainespäästöjen lisäykset estetään.** Tämäkin puute on korjattava, jos hanke saisi luvan.
- 12) NCC ottaa esiin alueen luonnonhoitotoimenpiteet, jotka tehtäisiin räjäytys- ja louhostyömaan sulkeuduttua 15 vuoden päästä. Tässä yhteydessä viitataan yhtiön omaan ”Kielo”-esitteeseen. Siinä ei ole otettu esille vesistövaikutusten jälkihoitoja. Mitä jos Vihtijärven ravinne- tms. arvot kohoavat, louhos heikentää järven ja alivirran vesistöjen tilaa? Miten nämä hoidetaan ja korvataan? Mihin perustuu yhtiön väite siitä, että vesistövaikutukset ovat vähäiset?

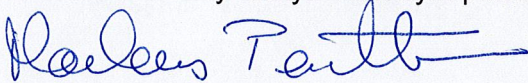
Mikäli louhimo saisi toimintaluvan, on vesistövaikutusten hoidosta tehtävä **ohjelma suojele- ja hoitotoimenpiteineen riittävällä budjetilla**, joka jatkuu koko louhimon

toiminta-ajan ja vähintään 10 vuotta jälkikäteen esimerkiksi rehevöitymisen ja jätevesien pitkäaikaisvaikutusten takia.

- 13) Kaiken kaikkiaan yhtiön suunnitelmissa on valuma-aluekysymys yritetty supistaa vain "ottoalueeseen" laskeutusaltaan ja jätevesiojan kanssa. Louhoksen vaikutukset eivät siis kuitenkaan pääty tähän, vaan jatkavat Vihtijärveen ja muuttuvat edelleen vesistökohtaisiksi Vihtijoella. Täten se **koskettaa laajaa joukkoa tontin- ja vesienomistajia.**

Kuten todettu aiemmin, hankkeen vaikutusalueella esiintyy useita uhanalaisia ja arvokkaita lajeja, joiden elinympäristöä ei saa heikentää. Vain osa niistä on otettu esille NCC:n asiakirjoissa. **Hankkeen suunnitelmissa on havaittavissa useita ympäristöasioiden puutteita.**

Virtavesien hoitoyhdistys Virhø ry:n puolesta

Markus Penttinen

Hallituksen sihteeri

markus.penttinen10@gmail.com

Puh. 0407728861